

Versterking governance grootste reguliere vergunninghouders

Voorstel van de Commissie toekomst accountancysector

*‘De governance en het beloningsmodel van accountantsorganisaties nog niet in alle gevallen bijdraagt aan het centraal stellen van een hoge kwaliteit van wettelijke controles. De invoering van een op het structuurregime geïnspireerd regime voor OOB en grote niet-OOB accountantsorganisaties is wenselijk’.*¹

Doel van de maatregel is het mitigeren van negatieve prikkels die mogelijkterwijs vanuit de governance en het beloningsmodel van grote(re) accountantsorganisaties uitgaan. *Door het interne toezichtsorgaan inspraak te geven op belangrijke onderwerpen als kwaliteit, investeringen, bezoldiging en winstuitkering, kan de raad van bestuur in principe niet langer zelfstandig over deze onderwerpen beslissen. De raad van bestuur heeft hiervoor de goedkeuring van het interne toezichtsorgaan nodig.*²

Doeltreffendheid (welk probleem lossen we op?)

1. Het segment van reguliere vergunninghouders kent vanwege de kantooromvang, type klanten en hun specifieke kring van stakeholders (eindgebruikers) een wezenlijk andere dynamiek, andere aansturing en andere cultuur dan de grote internationaal aangestuurde collega-OOB-kantoren.³
2. Er is tot op heden geen gericht onderzoek uitgevoerd naar kwetsbaarheden in de structuur van de reguliere vergunninghouders.⁴
3. Binnen de 53 kwaliteitsverbeteringen uit het rapport ‘In het publiek belang; het kan echt beter’ (gericht op de reguliere vergunninghouders), zijn maatregelen getroffen, onder andere in het kader van goed bestuur, op kwaliteitsgerichte cultuur, management van kwaliteit en belonen zonder negatieve bijwerkingen.⁵
4. Zolang de winstuitkering wordt bepaald op basis van het beginsel ‘gelijke monniken, gelijke kappen’, moet een goede governance en onderlinge transparantie de waarborgen bieden voor de gewenste focus op kwaliteit.
5. De Wta biedt voldoende bepalingen en daarmee waarborgen: Artikel 21 (governance, beheerste en integere bedrijfsvoering) en artikel 18b (passend beloningsbeleid).

Juridische kwaliteit

Rechtsongelijkheid in het internationale systeem

Tot op heden bestaat een strikt onderscheid in beleid voor accountantsorganisaties die beursgenoteerde (OOB-)ondernemingen controleren, en accountantsorganisaties die controleplichtige mkb-ondernemingen begeleiden en controleren; een scheiding die bewust in internationaal en nationaal beleid, wet- en regelgeving en beroepsregels is aangebracht en waarbij recht wordt gedaan aan de mate van publiek belang, proportionaliteit en complexiteit van zowel accountantsorganisatie als gecontroleerde entiteiten.

- a. Met het voorstel om ook grotere reguliere vergunninghouders onderwerp te laten zijn van een ‘OOB-regime’ - meer specifiek de artikelen 16, lid 3 tot 6, 16a, 22a lid 1 tot 9, 24c, 53 en 54 van de Wta, inclusief de bepalingen in hoofdstuk 7a van het Bta -, wordt rechtsongelijkheid binnen het (inter)nationale (EU-)systeem aangebracht. Dit is niet zoals de wetgever dat aanvankelijk bedoeld heeft.

¹ Rapport ‘Vertrouwen op controle’, Commissie toekomst accountancysector (30 januari 2020), pagina 7

² kst-33977-29, Kabinetsreactie op het rapport ‘Vertrouwen op controle’ van de Commissie toekomst accountancysector (Cta), (26 maart 2020)

³ Zie bijvoorbeeld <https://www.accountancyvanmorgen.nl/av-top-50/> voor omvang en omzet

⁴ Kwetsbaarheden in de structuur van de accountancysector (AFM, 21 november 2018), pagina 7: *Het onderzoek focust zich met name op de markt van wettelijke controles van OOB-ondernemingen die grotendeels door de Big 4-accountantsorganisaties (Deloitte Accountants B.V. (Deloitte), Ernst & Young Accountants LLP (EY), KPMG Accountants N.V. (KPMG) en PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (PwC)) worden uitgevoerd. In 2023 heeft de AFM wel verkennend onderzoek uitgevoerd naar de rol van prikkels in het bedrijfsmodel van AO's-RV.*

⁵ Rapport In het publiek belang: het kan echt beter (NBA, 2015) pagina 27-29

- b. Door onderscheid aan te brengen ontstaat ook onduidelijkheid in de Nederlandse wettelijke controlemarkt. Worden met het wetsvoorstel drie divisies met verschillend gepercipieerde kwaliteitslabels gecreëerd: OOB-AO's, RV-AO's met RvC en overige AO-RV's? Dit betekent een rechtstreeks ingrijpen in de markt, op basis van omvang, en dat is zeer ongewenst. Ook met het oog op de vastgestelde verwachtingskloof, is het van belang is om een gelijk speelveld te behouden. Daarbij moet de bedoelde proportionaliteit in de wet gewaarborgd blijven.
- c. De rechtsongelijkheid heeft ook direct effect op de dagelijkse praktijk van accountantsorganisaties. In een steeds internationaler wordende wereld wordt er door reguliere vergunninghouders steeds meer met buitenlandse klanten, groepsonderdelen met buitenlandse connecties en dus ook met buitenlandse accountants en accountantsorganisaties gewerkt, waarvoor andere regimes gelden.

Overige opmerkingen

- a. Met het voorstel wordt verder het principe verlaten dat accountants in meerderheid beslissingsbevoegdheid moeten hebben over alle zaken die de kwaliteit van de beroepsuitoefening waarborgen. Het loslaten van dit belangrijke beginsel wordt in het wetsvoorstel niet gemotiveerd.
- b. Het wetsvoorstel werkt geen kaders en normen uit op basis waarvan het interne toezichtorgaan voorstellen moet doen voor het beloningsbeleid en de winstuitkeringen. Dit creëert onduidelijkheid.
- c. Belangrijker en wezenlijker is daarnaast de vraag wat de (juridische) implicaties zijn van de gedeelde invloed op de besluitvorming en de benodigde goedkeuring van het interne toezichtorgaan: wordt het interne toezichtorgaan op basis van de voorgestelde wijziging van artikel 18, lid 2 Wta medeverantwoordelijk (en aanspreekbaar dan wel aansprakelijk) gesteld voor de kwaliteit van de wettelijke controles?
- d. We vragen ons vanuit Europees perspectief af hoe de keuze voor deze maatregel zich verhoudt tot consistente harmonisatie en uniforme toepassing van de regels, en bijdraagt aan een effectiever functioneren van de accountant/accountantsorganisatie en de kwaliteit in de interne markt
- e. Het roept mede de vraag op in hoeverre reguliere vergunninghouders verder geconfronteerd gaan worden met (OOB-)verplichtingen die op basis van huidige nationale en internationale wetgeving nu niet voor hen gelden. Als het eenmaal geregend heeft, druppelt het in Nederland vaak verder; met jurisdisering, bureaucratisering, regeldruk en kostenverhoging voor zowel accountantsorganisaties als controleplichtige ondernemingen tot gevolg.

Tekstueel

Het gebruik in het ingevoegde lid 8, artikel 22 van de Wta van een relatief groot aantal multi-interpretabele begrippen behoeft precisering: 'duurzame' samenwerking, 'ingrijpende' betekenis, 'ingrijpend' vergroten of verminderen, een 'aanmerkelijk aantal' werknemers.

Uitvoerbaarheid en regeldruk

- a. Er is geen MKB-toets uitgevoerd op dit voorstel.
- b. Waar de zes OOB-vergunninghouders al over een Raad van Commissarissen beschikken, moeten voornoemde 'grotere' accountantsorganisaties een intern governance-apparaat gaan implementeren en onderhouden. Dit leidt tot forse regeldruk (lasten en kosten). Deze kosten gelden indirect de controleplichtige reguliere ondernemingen.
- c. Binnen het segment van reguliere vergunninghouders gaat onderscheid ontstaan tussen accountantsorganisaties mét en zonder RvC. De vraag is in hoeverre hiermee oneigenlijke, onderscheidende kwaliteitslabels ontstaan en daarmee onduidelijkheid in de Nederlandse wettelijke controlemarkt. Deze wijze van rechtstreeks ingrijpen in de markt is zeer ongewenst. Van belang is om een gelijkspelveld te behouden, waarbij de proportionaliteit zoals bedoeld in de wet gewaarborgd blijft. Deze kosten gelden indirect de controleplichtige reguliere ondernemingen.
- d. We verwijzen naar de bijlage Input Ministerie van Financiën Regeldruk: Het effect van stapelen.
- e. Mocht desondanks dit voorstel gaan gelden voor reguliere vergunninghouders dan bevelen we in het kader van marktontwikkelingen aan, opname van een bepaling via de Wijzigingswet in de Wet op het accountantsberoep waarbij de voorgestelde cumulatieve criteria periodiek (om de vijf jaar) worden geëvalueerd, waarbij de wetgever de mogelijkheid krijgt om per algemene maatregel van bestuur een inflatiecorrectie toe te passen.